

СТЕНОГРАМА

виїзного засідання Комітету з питань енергетики

та житлово-комунальних послуг у м. Одеса

06 липня 2023 року

Веде засідання голова Комітету ГЕРУС А.М.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ... сюди в Одесу і радий, що ми будемо обговорювати сьогодні питання, які визначені в порядку денному. Тому що Одеса переживала складну зиму минулу і в Одесі є свої специфічні проблеми, пов'язані з енергопостачанням регіону, тому це ми хотіли би сьогодні обговорити. Але перш за все хочу подякувати місцевій владі за те, що нас тут гостинно зустріли, і сказати спасибі Олегу Олександровичу Кіперу – голові Одеської військової адміністрації. Голова обласної ради Григорій Віталійович Діденко, міський голова Геннадій Леонідович Труханов. І також хочу подякувати Програмі USAID "РАДА: наступне покоління" і директору програми Ігорю Олеговичу Когуту за те, що зробили такий проект з нашим комітетом і підтримують наші виїзні засідання комітету. Я сподіваюсь, що ми сьогодні обговоримо такі дуже практичні речі, які мають серйозне значення саме для Одеси і для Одеської області. І більше того, що важливо, я сподіваюся, я вірю і ми будемо для того робити все можливе, щоб наше сьогоднішнє засідання закінчилося певними практичними результатами. І вже є певні проекти, і вже є певні плани, що можна зробити в Одесі і Одеській області з точки зору посилення енергетичної безпеки і забезпечення енергоресурсами об'єктів критичної інфраструктури і об'єктів закладів охорони здоров'я.

Тому, можливо, зараз коротенько слово передам обласній військовій адміністрації, міському голові і обласній раді, і ми потім уже перейдемо більше до таких практичних наших питань.

КІПЕР О.О. Доброго дня всім. Андрій Михайлович, дякую за те, що представили мене. Я дійсно тут тільки другий місяць на посаді, але і ви всі знаєте, і я знаю, що Одеса минулу зиму дуже важко переживала, думаю, для цього були об'єктивні причини. І сьогодні енергопостачання Одещини та на подальший розвиток розподілення генерації залишається у нас важливим напрямком. І мені дуже приємно, що ви саме у нас вирішили провести це засідання, і сподіваємося, що будуть вирішені нагальні питання наші, нагальні проблеми.

Ми зараз самі також працюємо, у нас була комунікація з Укренерго, ми підписали розпорядження щодо виділення земель, ви знаєте, про будівництво лінії додаткової, тобто також не сидимо на місці. Хочу побажати всім продуктивної праці.

Ще зазначу, що ми входимо в п'ятірку по "зеленій" енергетиці, Одеська область входить в п'ятірку по "зеленій" енергетиці. Ці питання також відпрацьовуємо, щоб розвивати в подальшому. І давайте попрацюємо, а вже потім, якщо якісь питання будуть, я буду також звертатися до вас як до голови, до комітету, тільки ми з окремими питаннями.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі вам.

Чи міський голова, може, декілька слів?

ТРУХАНОВ Г.Л. Доброго дня, Андрію Михайловичу! Доброго дня, шановні народні депутати! Радий вітати вас у нашому гостинному сонячному місті. І хочу перш за все подякувати вам за те, що саме виїзне засідання комітету відбувається в Одесі. Як сказав уже Олег Олександрович про те, що це для нас болюче таке місце – забезпечення сталою електроенергією забезпечення міст.

Тому я підготував, дійсно підготував як виступ, але я думаю, це привітальне слово, потім чи зараз можна вже ставити проблемні питання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. В принципі, можете зараз проблемні питання, а потім вже перейдемо до нашого безпосередньо порядку денного.

ТРУХАНОВ Г.Л. Дякую.

Ми пережили таку надважку зиму. Чому це? Тому що в Одесі немає таких наших власних генерацій електроенергії в Одесі. Все, що заходить нам, заходить на генерації поза межами міста. Я намагався, дев'ять років працюючи мером, зробити так, щоб нашу ТЕЦ, яка у державній власності, передали нам, міській владі, щоб ми змогли зробити там і реконструкцію, і модернізацію, і зробити одне таке підприємство з теплопостачання, щоб була генеруюча така потужність у нас. Тому це не вдалося. Зараз ТЕЦ знаходиться в уставному капіталі НАК "Нафтогаз України". У мене була зустріч з керівником Чернишовим, і ми вже, виходячи з того, які сьогодні умови, почали співпрацю в цьому напрямку. Але це не вирішиться до зими, і тому ми в напрузі такій очікуємо, що буде зимою.

Що ми робимо? Що ми зробили за цей період? Ми з нашими партнерами через наше місто-побратим Йокогама, де я був у відрядженні, підписали договір про співпрацю, а в свою чергу це було і через Йокогама, через місто ми вийшли на ІСА – це фінансовий фонд Японії, - підписали з ними наші наміри. І сьогодні така приємна новина, що нас почули, і ми зробили з ними, і сьогодні працюємо над тим, щоб в Одесі з'явилася генерація десь близько 30 мегават, а саме стільки, по наших підрахунках, у нас потребує місто, щоб ми мали маневровий фонд такий під час або блекаутів, або підвищення споживання електроенергії. Тому що нам потрібно забезпечити роботу нашої водозабірної станції в Біляївці. Це водозабірна станція, Інфоксводоканал сьогодні акціонерне, це його власність. Але якщо не буде у нас наших таких потужностей всередині, саме всередині міста, то ми не зможемо забезпечити сьогодні роботу нашої інфраструктури, а саме водозабезпечення, водовідведення. І це дуже важливо. Якщо не буде

водозабезпечення, ми не зможемо, не зможуть працювати наші котельні. В Одесі 142 котельні і ТЕЦ, яка забезпечує центр міста.

Є потужності у нас в ТЕЦ десь близько... Ну, керівництво ТЕЦ, я бачу, присутнє, вони від себе скажуть. Десь 18 мегават вони виробляють, 8 – на свої власні потреби. І цього недостатньо.

Тому ми найближчим часом... вже розробили технічну документацію і я думаю, що до зими ми не встигнемо, але будемо будувати таке генеруюче підприємство всередині міста.

Що стосується того, що ми не встигаємо, що в нас, ми, знаєте, пам'ятаю як ми всі робили пункти незламності, але пункти незламності – це... раніше вони називалися пункти обігріву, ми добавили туди, щоб там можна було підзарядити гаджети – пункти незламності. Але в місті було прийнято концепцію і коли ми пережили таку зиму надважку, ми розробили і прийняли на сесії міської ради концепцію енергетичної безпеки міста, де врахували всі наші недоліки, всі, все, що ми бачили, з чим ми... з тими проблемами, з якими столкнулись. Тому ми забезпечили наші котельні, великі котельні, такими генераторами великої потужності, і ми получили їх від наших німецьких партнерів, 2 і більше мегавати генератори, які встановили на наших котельнях. І взагалі зараз я вам хочу доповісти, що майже 90 відсотків наших котелень забезпечені генераторами, які зможуть забезпечити людей теплом. Це також зробили.

Основне, що хотілось би, що вам так доповісти, те, що, ви знаєте, коли був блекаут, в нас з'явився і міністр енергетики, і такі відповідальні люди. Ми думали здесь, нам надсилали, Прем'єр-міністр сказав, що к нам їде турбіна, газотурбіни якісь там, обладнання, що ми встановимо, але, знаєте, в нас були тут присутні всі енергетики, ми розробляли тогда, і ДТЕК, і ми, вам скажу відверто, тому що це ж засідання комітету, що ніхто не спитав місто, а де ми можемо його встановити. Тому що газотурбіна, вона працює, так, але ви знаєте, напевне, як вона працює, мало того, та потужність і та напруга газу, в нас вона не везде є, ви розумієте?

Тому це велика проблема і це, якщо б ми почали би його встановлювати, я не знаю, от зараз би ми завершили цю документацію технічну та інші?

Потім була ідея поставити сюди корабель із Туреччини якийсь і підключити. Ну у нас немає таких можливостей, щоб це зробити швидко і немає таких, як в мережу включитись.

І чому я це зараз кажу і прошу звернути увагу. Тому що коли був блекаут, ми над цим от якось працювали, а коли трошки попустило, всі якось воно розслабилися. Тому хотілось би і вашої підтримки в тому, щоб ми не розслаблялися і далі працювали в цьому напрямку. А особливо, що мене от як мера міста турбує, що ми маємо зробити все можливе і неможливе, щоб всередині міста з'явилася у нас така генерація.

І якщо ми почали ті перемовини наші з НАК "Нафтогазом", тому що зустрічалися вже неодноразово, щоб вони почали модернізацію нашої ТЕЦ. Тому що як що у вас є в планах подивитися на ту ТЕЦ, то я скажу, що там можна фільми жахів знімати так, без і нічого не робити, тому що там майже 50-60 років нічого не робилося взагалі.

_____. На газі?

ТРУХАНОВ Г.Л. Да, так, там є 3, от у нас директор і ви фахівець і знаєте, там 3 турбіни, вони виробляють сумарно десь близько 60 мегават, але працює одна турбіна і десь до 20 мегават вона виробляє. І як я вам сказав, 8 мегават на власні потреби, а 10 вони можуть видавати нам в мережу, но цього не достатньо.

А щоби розігнати, як під час блекауту, всі три турбіни, потребує газ, а газ, уже от буде все інше і нам кажуть, нам Нафтогаз каже, будь ласка, ми запустимо 3 турбіни, але платити буде місто. А платити будемо за виробку електроенергії, яка нам не потрібна, нам потрібна, нам досить електроенергії, яка виробляється в тій ...*(Не чути)*, а вони кажуть про ...*(Не чути)*

То есть от такой вузол якийсь проблем, які я вже так цього ... *(Не чути)*
якщо буде ... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Геннадій Леонідович, у мене пропозиція, якраз у нас третє питання сьогодні буде стосуватися ТЕЦ в передбачені виступи. І ми там зможемо детальніше проговорити ту ситуацію, яка є.

ТРУХАНОВ Г.Л. Я хочу подякувати... *(Не чути)* Якщо будуть питання, то готовий відповісти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Проблематика зрозуміла. І саме в третьому питанні, я думаю, ми цього більше торкнемося.

Тоді я пропонував би наступним чином, щоб ми зараз проголосували порядок денний, встановили кворум комітету і далі перейшли до першого, другого і третього запитання. У нас перше запитання буде з трансляцією, потім ми трансляцію припинимо для того, щоб там, де буде якась чутлива інформація, щоб вона не попала туди, куди їй не потрібно попасти.

У нас, до речі, так само буде включення заступника міністра енергетики, тому там теж можна буде питання задати і зрозуміти, яка позиція міністерства по тому чи іншому питанню.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Андрій Михайлович, я вибачаюсь. Доброго дня, колеги. Я не знаю, чи бачили ви моє питання. Я знаходжуся зараз у Львові, безпосередньо у місці удару ракети. Якщо можна я два слова про це скажу, щоб можна було... Видно відео?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрій Олександрович, да, вас чути, видно.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Відео видно. Добре, я зрозумів. Одну секунду, я просто зараз розверну.

Колеги, вітаю. Так от виглядає цей двір, щоб ви зрозуміли, що жодних тихих дворів в Україні немає. Мені здається, що багато людей думали, що дуже міцні стіни, будинки, але це абсолютно не так. Чотири поверхи перекриття, за цією стіною офісний центр, там стіна повністю розбита. Двох людей ще шукають, на жаль, з собаками ходять регулярно. Не чути поки що, що там хтось є. Розбирають з самого ранку ці завали, тут сотні людей. Тому заодно хочу подякувати всім комунальникам, тому що просто колосальним чином вони це швидко роблять, тут величезна кількість деесенесників і поліцейських, і комунальників. Розрушено, я так розумію, зруйновано багато чого з структур безпосередньо комунальної. Це і водопостачання, і електрика зараз відключені, тому багато людей не мають до чого (*Не чути*) це є на місті безпосередньо вже розгорнуті невеликі палатки для надання медичної допомоги, поранених близько 30 на даний момент було, можливо трошки вже більше, про загиблих я вже казав. Їжа є, ремонтники вже починають підвозити якісь матеріали. Багато потрібно того, що можна зробити, доставити якісь матеріали (*Не чути*) скажімо, терміново ремкомплект організувати сюди, буде дуже добре. Я думаю, що розсилати людей Львів придумає де, як, а решта тут безпосередньо так от.

В радіусі приблизно, якщо чесно кажучи, метрів 200, напевно, вилітали вікна, не буду називати де, які об'єкти (*Не чути*) їх не називала, де саме це було, але вибухова хвиля була дуже потужною. Це, напевно, перша ракета, яка прилетіла...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так припинилася трансляція, можливо це СБУ припинила трансляцію, можливо сама. Зрозуміло.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. Три рази, напевно, вдалося збити на підльоті до Львова. Я розумію, у нас комітет не про те, але не буду заважати людям прибирати безпосередньо. Яюсь так от, друзі. Тому так от.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Ще раз пам'ятаємо, що коли є небезпека і тривога, треба, звичайно, максимально не ігнорувати. І складна ситуація сьогодні у Львові. Ми розуміємо, що жодне місто в Україні не є сьогодні в повній безпеці.

І ще одне, якщо ближче до нашої теми, то моя думка така, що з великою ймовірністю у нас наступна зима з точки зору атак російськими ракетами може бути не простішою, ніж та, яка була минула, і нам треба готуватися до саме складних сценаріїв. Якщо ми будемо готові до складних сценаріїв, то всі простіші сценарії ми тим більше легко переживемо, відносно легко, я сподіваюся. Тому треба готуватися. Давайте ми перейдемо до наших тоді профільних запитань.

Дякую, Юрій Олександрович, вам за включення.

Значить, я пропоную тоді, що в нас три питання порядку денного: перше – це презентація проектів із забезпечення об'єктів соціальної інфраструктури альтернативними джерелами генерації електричної енергії. Перше питання.

Друге питання: "Одеський енерговузол. "Вузькі місця" в системі електропостачання споживачів Одеської області та пропозиції щодо їх усунення". Третє питання: "Про стан та плани модернізації системи централізованого теплопостачання міста Одеси". І там, можливо, не тільки теплопостачання, але і електропостачання. Четверте: "Різне".

Хто за відповідний порядок денний, прошу голосувати. Буду йти по списку.

Бондар Михайло Леонтійович.

БОНДАР М.Л. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Волинець Михайло Якович.

ВОЛИНЕЦЬ М.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герус – за.
Горобець Олександр Сергійович.
Гриб Вікторія Олександрівна.
Єфімов Максим Вікторович.
Жупанин Андрій Вікторович.
Іоффе Юлій Якович.

ІОФФЕ Ю.Я. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Камельчук Юрій Олександрович.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кісільов Ігор Петрович.
Кіт Андрій Богданович.
Костюх Анатолій Вячеславович.

КОСТЮХ А.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Красов Олексій Ігорович.
Кучеренко Олексій Юрійович.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Кучеренко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мороз Володимир Вікторович.
Мулик Роман Миронович.
Нагорняк Сергій Володимирович.
Пивоваров Євген Павлович.
Припутень Дмитро Сергійович.

Семінський Олег Валерійович.

Скороход Анна Костянтинівна.

Совсун Інна Романівна.

Хлапук Максим Миколайович.

ХЛАПУК М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шаповалов Юрій Анатолійович.

ШАПОВАЛОВ Ю.А. Шаповалов – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шипайло Остап Ігорович.

ШИПАЙЛО О.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юнаков Іван Сергійович.

ЮНАКОВ І.С. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрченко Олександр Миколайович.

18 голосів – за. Кворум є. Рішення прийнято.

Зараз хочу ще перед тим, як ми перейдемо вже до безпосередньо першого питання, дати слово Когуту Ігорю Олеговичу, представнику програми USAID "Рада: наступне покоління".

Прошу, Ігор Олегович. На зв'язку?

КОГУТ І.О. Дякую, Андрію Михайловичу. Шановні колеги народні депутати, шановний комітет, представники місцевої регіональної влади. Ми справді як програма USAID "РАДА: наступне покоління", програма, котра слугує розвитку спроможності українського парламенту ухвалювати якісні

рішення і контролювати виконання законодавства в цей час, в цей надзвичайний час для нашої країни, ми маємо можливість підтримувати подібні заходи, ми їх вважаємо, дуже важливими з точки зору як і політичного планування, ... *(Не чути)* планування політичного, ... *(Не чути)* певних політик ... *(Не чути)* і здійснення парламентського контролю. В цьому контексті мушу ... *(Не чути)* документів недовго.

Ключовими завданнями нашої програми є посилення спроможності комітетів парламенту та їх секретаріатів, також Апарату Верховної Ради підтримувати та проводити заходи широкого залучення зацікавлених сторін та іншої громадськості до законодавчого процесу та контролю через систем у комітетських слухань, публічних консультацій, різних форматів парламентського контролю, зокрема, післязаконодавчого моніторингу ... *(Не чути)* застосування законодавства.

Також для нас є посилення спроможності комітетів Верховної Ради і їхніх секретаріатів забезпечувати наближення законодавства України до норм права ЄС. І тут важливо так само зазначити на одне з нещодавніх комюніке USAID, котре надійшло нам, що USAID вітає Україну з ухваленням нового енергетичного законодавства та готове підтримувати його подальше вдосконалення та реформи. USAID вітає нещодавнє ухвалення Верховною Радою України Закону щодо запобігання зловживанням на оптових енергетичних ринках та його підписання Президентом України 30 червня. Цей закон ... *(Не чути)* Регламент ЄС та щодо доцільності ... *(Не чути)* оптового енергетичного ринку ... *(Не чути)* України, що знаменує собою важливий крок на шляху інтеграції України до Європейського Союзу.

Виходячи з наших цілей і навіть частково з цього комюніке ... *(Не чути)* підготували, це, в принципі, енергетична сфера не є нашим профілем. Наш профіль – це є спроможність комітетів парламенту, це розвиток парламентської демократії і можливості ... *(Не чути)* реформи парламенту. Ми вважаємо, що в цей час для нас спільно з комітетом і енергетичних питань, і іншими комітетами Верховної Ради, народними депутатами

України, Апаратом Верховної Ради. Дуже важливо є те, що ми робимо спільно, це справді, цей інклюзивний процес взаємодії з місцевою владою, з іншими стейкхолдерами, з виконавчою владою, міністерством і агенціями урядовими для того, щоб справді бути готовими до викликів агресії, а ми розуміємо, що нас так само чекатиме наступна осінь і зима, і ми мусимо, і комітет робить велику справу для того, щоби підняти це на національний рівень – питання... *(Не чути)* питання національного порядку. І надалі справді для нас будуть пріоритетними напрямки підтримки комітету... *(Не чути)* процесі з огляду на європейську інтеграцію, на адаптацію законодавства і на відновлення країни.

Я бажаю плідної роботи, і ми сподіваємося, що результатами цього засідання будуть певні висновки, певні рекомендації для уряду і для парламенту, і ми сподіваємося, що вони будуть належним чином оформлені і доведені до відповідних інституцій і громадськості. Дуже дякую і бажаю справді також роботи, це дуже важлива річ. Щасливий, що маю можливість підтримувати її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Ігор Олегович. Дякую за постійну підтримку парламенту і комітету.

Зараз тоді переходимо до першого питання порядку денного – це презентація проектів із забезпечення об'єктів соціальної інфраструктури альтернативними джерелами генерації електричної енергії. Тут нам важливі навіть не тільки об'єкти соціальної інфраструктури, як взагалі різні об'єкти, які потребують забезпечення електричною енергією. І в контексті того, куди зараз рухається Європа і куди, в принципі, рухається весь світ і Україна також, ми розуміємо, що одним із основних видів енергії зараз все більше і більше стають "зелені" або відновлювальні джерела енергії. І особливо це, дійсно, актуально для Одеси та Одеської області, де є досить багато таких об'єктів.

Тому зараз я хочу передати слово про ті проекти, які є в Україні, і ті, які безпосередньо або стосуються, або вже реалізуються, або можуть реалізовуватися в Одесі і Одеській області, щоб нам презентував Фарід Сафаров – заступник міністра енергетики України.

Прошу, Фарід, бачу, ви на зв'язку.

САФАРОВ Ф. Доброго дня, шановні колеги, Андрію Михайловичу, шановні колеги з Одеської області та міста Одеси, велика честь бути присутнім на вашому виїзному засіданні і презентувати ті напрацювання, які вже розпочалися по питанню розподіленої генерації для енергетики і забезпечення живлення Одеської області і безпосередньо міста Одеси.

По-перше, хотів би зазначити, Андрій Михайлович, що повністю згоден з вами і з вашим таким дуже мудрим застереженням, що, мабуть, наступна зима буде не менш складною, ніж попередня зима, оскільки енергетика все ж таки залишається однією з ключових цілей ворога. Ми розуміємо, що поки ми не здобудемо у цій війні перемогу, на жаль, ми будемо постійними об'єктами для уражень.

І враховуючи ті складнощі, які є в принципі історичні для Одеської області, з точки зору власне генеруючих потужностей і враховуючи ті обставини, які виникають після обстрілів, зрозуміло, що потрібно було опрацювати механізми, яким чином альтернативно забезпечити, точково, найбільш критичні об'єкти живлення. І також продумати той механізм, який дозволить, у разі якоїсь надзвичайної ситуації, швидко реагувати.

Якщо ми історично там в лютий місяць повернемося, коли в Одеській області, дійсно, була там майже катастрофічна ситуація пов'язана з відсутністю живлення, а відтак і інші залежні від електроенергії комунальні напрямки і важливі для життя населення напрямки, теж постраждали і тоді рішенням антикризового штабу було надано потужні генератори для Одеської області. Це дозволило точково вирішити питання, але зрозуміло, що таких рішень має бути декілька, воно не може бути одне.

Ми, за рішенням антикризового штабу, сформували на нашому хабі потужні генератори, більшість із них є пересувними. І ми розуміємо, що у випадку якоїсь надзвичайної ситуації, сподіваємося, що настільки критичною не буде, але тим не менше, одразу зможемо надати, швидко відреагувати та надати постраждалим областям або містам, безпосередні системи живлення електроенергії, які швидко можна буде, спільно з операторами системи розподілу на місцях, встановити та заживити критичні об'єкти. Це перший момент.

Другий момент – це напрямок, який називається "Промінь надії", який був ініційований Урсулою фон дер Ляєн та Кадрі Сімсон щодо надання Україні сонячних панелей, які б використовувалися енергетиками як альтернативна система живлення. Після спільних порад, у тому числі з комітетом, ми дійшли до висновку, що найбільш ефективно це буде розмістити їх на об'єктах соціальної критичної інфраструктури. Першочергово, зрозуміло, що ми думаємо про місця, які забезпечують охорону здоров'я. Також були ідеї і пропозиції щодо шкіл, інших соціальних закладів. Але розуміючи, коли є основне споживання сонячних панелей з точки зору максимальної кількості сонячного випромінювання, яке створює... генерується в електроенергію, зрозуміло, що під час канікул не особливо дітям у школах потрібні сонячні панелі. Але тим не менш це окремий додатковий інструмент, який можна в тому числі буде і для навчальних закладів використовувати.

То ж ми вирішили розпочати якраз із закладів охорони здоров'я. Провели консультації з Міністерством охорони здоров'я, отримали від них на перший етап пропозиції щодо розміщення сонячних панелей на трьох об'єктах в Одеській області, це: Комунальне некомерційне підприємство "Одеська обласна дитяча лікарня", Клінічна лікарня Одеської обласної ради, Комунальне некомерційне підприємство "Дунайська обласна лікарня" Одеської обласної ради" та Державний заклад "Спеціалізований клінічний

санаторій імені Чкалова" Міністерства охорони здоров'я. Ці заклади охорони були передані нам від наших колег з Міністерства охорони здоров'я.

Чому така обмежена кількість і чи це вичерпна кількість? Ні, це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Секундочку, Фарід. Я ще доповню. І ще четвертий об'єкт – це Центральна міська лікарня Ренійської міської ради. Там воно трошки по іншій програмі, там за кошти приватні, але там також це має бути зроблено, в ідеалі зроблено до осені цього року, наскільки я розумію. Тому всього чотири об'єкти по Одеської області. Те, що ми зараз бачимо, як мінімум чотири об'єкти.

САФАРОВ Ф. Андрію Михайловичу, дякую за уточнення.

Чому така обмежена кількість і чого вона вичерпна? Ні, вона не вичерпна, вона обмежена, оскільки ми на першому етапі від сицилійського виробника Enel отримуємо сукупно сонячні панелі потужністю, сукупною потужністю 2 МВт, і це лише панелі, без додаткового обладнання.

Ми ту дуже багато комунікували з іншими партнерами щодо того, яким чином забезпечити покриття витрат на здійснення робіт та додаткове обладнання, це в першу чергу: інвертори, кабелі та системи кріплень цих сонячних панелей. І нещодавно якраз ми вчора з Андрієм Михайловичем обговорювали, німецька програма від "JZ" заявили про те, що вони зацікавлені в тому, щоби покрити ці витрати, щонайменш для цього нашого пілотного проекту. Це перший механізм.

Другий механізм, який вже дуже активно розвивається – це наша взаємодія з колегами, про яких пан мер зазначав, це ЛІСА японська, з якими ми обговорюємо різні проекти в енергетиці, в тому числі ми наголошували на нашій стратегії забезпечити альтернативними генеруючими потужностями об'єкти соціальної інфраструктури і від них ми отримали пропозицію профінансувати повністю встановлення ста комплектів обладнання, тобто це

і система акумулювання електроенергії, це система генерації, так, сонячних панелей, інвертори і все супутнє обладнання.

І тому ми зараз ... *(Не чути)* отримати деталізацію по типу обладнання, яке японці пропонують, тому що вони пропонують саме японських виробників, ми спільно з МОЗ будемо обговорювати питання де саме встановити.

Враховуючи це, такий, скажімо так, ... *(Не чути)* інсайт, рекомендуємо активно комунікувати з МОЗ безпосередньо області для того, щоби там найбільша кількість закладів охорони здоров'я додатково ще була додано до цієї програми, яку ми будемо робити спільно з японцями, тобто вам потрібно відстоювати, скажімо так, інтереси вашої області та міста і якраз наполягати на тому, щоби максимальна кількість об'єктів була залучена і внесена в цей перелік ... *(Не чути)* з вашої області.

Тепер ще один напрямок був...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фарід, можна ще питаннячко? Ну, от представимо, що всі лікарні ми вже заставили сонячними панелями, но я так розумію, що, наприклад, такі як там поліцейські відділення, пожежні частини і такі подібні об'єкти, вони також, мабуть, є сенс щоби там встановлювати, тому що це такий критичний функціонал і, я думаю, що цю програму можна розширювати на такі об'єкти також.

САФАРОВ Ф. Так, можна буде дійсно розширювати. Ми обговорювали, в тому числі пожежні станції з ДСНС. Ми обговорювали ЦНАПи. І до нас зверталось і Міністерство цифрової трансформації щодо того, щоби ми допомогли обладнати ЦНАПи, які є фактично центрами надання адмінпослуг, які є важливими. Справа в тому, що ми говоримо про те, що потрібно необхідно показати ефективні якісь пілоти, і показати, яким чином ми зможемо швидко це масштабувати. Це, дійсно, без підтримки всередині області від органів влади і без підтримки з боку... *(Не чути)* – це

неможливо буде швидко робити. Але найважче – це зробити перші кроки безпосередньо. Як пам'ятаєте, Андрій Михайлович, ми з вами обговорювали, що нам надавали різні потужності і так далі. Але ваша пропозиція зробити просто сталу фіксовану модель проектів, так, тобто взяти приблизно оцінити, яка середня має бути потужність, робити стандартизовані проекти, це дійсно дозволить трохи швидше розповсюджувати такого типу проекти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Фарід, зразу по гарячих слідах. З нами є Дмитро Іванович Григор'єв – керівник ДТЕК Одеські електромережі. З точки зору обленерго або оператора системи розподілу буде сприяння, можна максимально швидко запуснути, ввести в експлуатацію такі сонячні електростанції на лікарнях? Ви підтримуєте такі проекти?

ГРИГОР'ЄВ Д.І. Так, ми підтримуємо такі проекти з розумінням того, що в нас в сфері приєднань є законодавство, яке регламентується національним регулятором. То ми в змозі підтримувати ці проекти, але у розумінні, що в рамках наявної потужності підприємство будь-яке в змозі встановлювати сонячні батареї в рахунок своєї потужності, якщо це перебільшує, то потрібно сплачувати кошти. І це основне питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тут мова іде десь про 50 кіловат, може, трохи більше.

ГРИГОР'ЄВ Д.І. Зрозуміло. Але потрібно розуміти, є ці 50 кіловат у лікарні чи ні. Якщо ні, то потрібно додаткові кіловати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви згадали регулятор – Національну комісію, що здійснює регулювання у сфері енергетики. Тут у нас є член НКРЕКП Валерій Володимирович Тарасюк. Зі сторони регулятора буде максимальне сприяння, щоб це все швидко зробити?

ТАРАСЮК В.В. Ну, це, безумовно, буде сприяння, але Дмитро Іванович правильно зазначив, що ми маємо враховувати всі фактори, в тому числі і наявну потужність. Але будемо всі робити максимально всі кроки необхідні для того, щоб забезпечити, звичайно, встановлення цих панелей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі. Спасибі.

Тоді, Фарід, прошу, завершуйте, трошки завершуйте.

САФАРОВ Ф. Так, будемо звершувати.

Окремо пропрацьовувалось питання можливості закупівлі, за кошти Фонду підтримки енергетики, газопоршневої установки для Одеської ТЕЦ, на жаль, на даний момент ще на стороні донорів є деякі питання, тому цей процес гальмував. Але тим не менше, заявка активна і ми сподіваємося, що вона буде закрыта і Одеська ТЕЦ отримає те обладнання, на яке зробила запит.

І останнє, що хотів би зазначити, що в Законі 9011-д передбачено затвердження Державної програми підтримки розосередженої генерації і в першу чергу, для резервної системи електропостачання об'єктів критичної інфраструктури.

Вона працює, її філософія – це якраз система генерації та система акумулювання для того, щоби система могла працювати в економному режимі. І це ключова концепція, тобто ми розуміємо, що одних сонячних панелей не достатньо, а це має бути у сукупності з системою акумулювання.

Я радий, що нещодавно у нас ще міжнародні компанії деякі підтвердили готовність надавати таке обладнання, а зокрема – це норвежці. І тому ми наразі, після того, як зможемо, скажімо так, опрацювати стандартизований проект спільно з ЛСА, обов'язково облаштувати всі об'єкти, ще й додаткова система акумулювання. Для того, щоб вони, у випадку якогось ЧП або за графіком відключень аварійних, або не

запланованих, щоб вони могли ще на цих акумуляторах забезпечувати частину своєї діяльності, ці об'єкти критичної інфраструктури, щонайменш там 5 годин.

В цілому – це ключові заходи, які робляться. Хочу нагадати, що у нас є хаб, через який ми надаємо матеріальну допомогу для наших областей та енергетичних компаній. Тому у випадку будь-якої ситуації, ми вже формуємо ті резерви, які можуть бути, скажімо так, найбільш запитуваними з точки зору енергетичної компанії у разі настання дій, пов'язаних з ракетним або дронним обстрілом.

Дякую.

ГРИБ В.О. Андрію Михайловичу, можна тоді, поки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, Вікторія Олександрівна, прошу.

ГРИБ В.О. Щось він якось дивно працює. Колеги, доброго дня. *(Не чути)* Я коли зараз чую ці теодоповіді, то в мене, вибачте мене, трошки з'являється таке враження, що ми просто губи собі трошки так підкрасили, але не вирішуємо ту проблему, яку необхідно вирішувати.

Хотіла б сьогодні почути, який баланс в Одесі, в Одеській області. Я розумію, по Одесі це до пана Труханова, енергетичний баланс, з приводу Одеської області тоді до Олега Олександровича або інших колег, хто зможе відповісти, що ви бачите, яка лівова частка в балансі цієї електроенергії, що ми, дійсно, зможемо зробити, щоб якраз підтримати оці основні потужності. Я почула, в Одесі немає і, на превеликий жаль, ТЕС, до опалювального сезону ви нічого не зможете зробити, тому живлення вас іде від кого, від Ладжинська ТЕС, так? Новоодесская. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вікторія Олександрівна, дивіться, в мене пропозиція. В нас є три питання порядку денного.

ГРИБ В.О. Це буде питання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Друге питання порядку денного – одеський енерговузол, вузькі місця і все те, про що ви зараз починаєте запитувати. Але в другому питанні ми перейдемо в закритий режим і про ці питання поговоримо, все те, що ви питаєте, там і обговоримо.

ГРИБ В.О. Добре. Я просто до другого питання для того, щоб ми почули цю картинку, яка в нас є. Бо ми не вирішимо оті проблеми, які у вас є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте ми... обов'язково ми її побачимо. Обов'язково. Але перше питання – в нас такі більш конкретні проекти, як ми можемо забезпечити, яку генерацію можемо додати на окремі об'єкти охорони здоров'я або інші ці об'єкти, які цього потребують.

Я би хотів зараз передати слово Юліані Оніщук, Фонд "Енергетична дія для України", тому що цей фонд, який також реалізує ряд проектів, які можуть бути цікаві для Одеської області. І якщо тут відповідні об'єкти, підприємства, органи влади будуть проінформовані, відповідно тоді, я сподіваюсь, можуть взяти участь в таких проектах. Тому прошу слово, Юліана Оніщук, якщо можна коротенько і конкретно.

ОНИЩУК Ю. Доброго ранку всім. Мене звати Оніщук Юліана. Дуже приємно бути сьогодні разом із вами, брати участь, і дякую за те, що ви запросили, аби ми показали те, що ми робимо як благодійна організація в Україні.

Коротко про нас. Ми були засновані рік назад. Ми є благодійною організацією "Енергетична дія для України" і наша основна мета була, що можна зробити, аби гарантувати постачання електроенергії для соціальної та критичної інфраструктури України, яка буде базуватися на принципах

сталості. Ми сфокусували свою роботу виключно на школах та лікарнях. І наші системи, вони базуються і технічно вони є гібридними. Да, тобто ми ставимо сонячні станції разом із системами збереження на всіх своїх об'єктах.

При цьому... я одразу буду переходити до практичних кейсів. При цьому, коли ми говоримо про лікарню, ви зараз бачите Чернігівську обласну дитячу лікарню, гібридну станцію для якої ми побудували в травні цього року і це був наш третій об'єкт. Наша основна мета і що ми виявили аналізуючи споживання і так далі. Наша основна мета забезпечити, аби така станція постачала електроенергію саме для інтенсивної... для операційних та відділення інтенсивної терапії. Тому що споживання лікарень насправді величезне. Тут і дахів не вистачить, аби наставити, забезпечити їхнє споживання. Тому ми фокусуємося на найкритичніших відділеннях лікарень. І відповідно під такі ж критерії підпадають лікарні, коли ми їх відбираємо.

Відповідно на даному кейсі ви бачите... ось є більш детальна інформація, що було встановлено, а ми встановили 35 кіловат потужності, 98 кіловат-годин було встановлено системи збереження. Досить великий у нас вийшло тут поставити сторедж, ми забезпечимо усі операційні, лікарні, а в них їх чотири, наскільки я пам'ятаю, з урахуванням того, що вони будуть працювати одночасно і така операція триває там, наприклад, не менше 4 годин. Це так, приблизно, наша формула, яку ми вивели, тобто нам потрібно, щоб операції продовжувалися, а що, якщо воно буде заповнене повністю, да? І сторедж має забезпечити такий блекаут.

Що важливо? Наші гібридні станції ідуть тільки на власне споживання, тут немає відпуску в електромережу, ну і в принципі тут і не буде ніякого надлишку, в даному конкретному випадку. В них, ми диверсифікували постачання електроенергії для таких лікарень. Тобто лікарня може: а) споживати з мережі, зрозуміло; б) споживати згенеровану електроенергію з сонячної станції; і в) – це сторедж.

При цьому системи працюють так, що сторедрж заповнений завжди і ми технічно ставимо обмеження на ці лікарні, що вони не можуть користуватися сторедржем кожен день, як заманеться, да? Тобто нам важливо, щоби сторедрж був заповнений, коли стався блекаут, а не так, що вони використовують його і вночі, коли є електроенергія, щоби економити, да? А коли стається блекаут, сторедрж не заповнений. Тому технічно основна мета гарантувати, що коли стався emergency, електроенергія для них є.

Ну я не буду зупинятися на кожній тут деталі, ви можете побачити, хто був донором, ви можете побачити, яка буде економія. Звичайно, важливий момент – це створення і економічної допомоги для таких об'єктів, тобто в будь-якому разі, звичайно, в них відбувається економія. І з урахуванням того, що по-перше, вони будуть використовувати ці гроші на обслуговування таких станцій частково, ну і на розвиток лікарень.

Якщо ми подивимося другий об'єкт... Це я вам коротко хотіла показати наш моніторинг, станції запуснені як місяць і ми бачимо, що у загальному споживанні, це саме день, це розріз дня, саме за день, який ми дивилися, це буквально було позавчора, ми бачимо, що 57 відсотків споживання в той день відбувалося з мережі, а 40 – перекривалося саме сонячною станцією. Тобто, звичайно, цей показник буде, ну, різним в залежності від погоди.

Що важливо? Важливо те, що ми співпрацюємо напряму з Міністерством охорони здоров'я, ми співпрацюємо напряму також з обласними адміністраціями і громадами безпосередньо, визначаючи такі критерії як і пошкодження енергетичної інфраструктури, і заповненість лікарень, чи відбулося переселення населення. І тому насправді, хоч, наприклад, і лікарня і відіграє важливу роль у районі, але вона пустує. Ми дивимося на технічний персонал лікарні. І, звичайно, ми дивимося чи є там операційні і відділи інтенсивної терапії, плюс здійснюється технічний аналіз, да, ГРЩ і всієї технічної частини лікарні, і інколи, на жаль, саме відсутність персоналу і дах, і застарілість взагалі всієї проводки в лікарні є перепонами для встановлення таких станцій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

А скажіть, будь ласка, в Одеській області ще нічого поки що не реалізували?

ОНІЩУК Ю. Ми ще нічого не реалізовували, але ми вже збирали інформацію по Одеській області. Ми збираємося туди заходити. У нас зараз по плану добудування в Київській, Чернігівській області, Миколаївська, а саме, обласна... міська номер 3 і обласна лікарня Миколаївської області і діаліз ми будемо закривати до кінця цього року. І паралельно ми будемо заходити в Одесу. Тобто загально у фонду мета – 50 лікарень за 5 років. Ну, такий собі наш КРІ, який ми по нашим ресурсам визначили, ми можемо зробити. Тому ми точно дійдемо до Одеси, просто це питання часу, скільки ми можемо робити одночасно.

Щодо... А, це, на жаль... *(Не чути)* помилка, повтор відбувся. Я не буду зупинятись на технічних. Але я скажу, що в іванківській ми встановили 35 кіловат і 60 кіловат-годин сторедж. Трішки менше, не дуже дозволяв дах, ну, і потреби тут інші - це відома Іванківська центральна районна лікарня в Київській області, яка була постраждала, - і ми теж тут забезпечили саме критичні відділи такої лікарні. Ну, от в іванківській – 50 на 50 зараз закриває із мережі і станція споживання.

Відомій ліцей в місті Ірпінь, це наша школа. У фонду мета – 100 шкіл сонячних в Україні. Ми ставимо їм сторедж поки що. Поки війна не завершена і ми не знаємо, що буде взимку, ми ставимо системи збереження усюди. Це був наш перший проект. Ми також їм покриваємо зараз від 4 до 6 годин блекауту в школі, підключені бомбосховища, кухні, освітлення, комп'ютерні класи загально. Це невеликі станції, для шкіл достатньо 20 кіловат і 40 кіловат-годин системи збереження з головою. Плюс-мінус великі школи потребують саме закриття такої потужності.

Але я би хотіла прокоментувати, що це правда, що влітку буде надлишок електроенергії. Коли ми говоримо про 20 кіловат, надлишок буде не дуже великим. Але насправді для того, щоб закривати їм більше ніж 35 кіловат споживання за рік, 35 відсотків усього споживання за рік, ну, хоча би 50-60, ну, можна більше, і дуже часто дахи дозволяють більше закривати школам. Ми розуміємо, що, звичайно... *(Не чути)* надлишок буде дуже великий. І тут якраз закон, який зараз знаходяться і обговорюються постійно, і можливість по Net Metering віддавати школам надлишок електроенергії є економічно дуже доцільним, то є технічна спроможність поставити, це забезпечить більше перекриття їхнього споживання, це дасть їм більше можливості економити, так як ми, наприклад, ставимо в школах, які були постраждали, вони несуть збитки, несуть... відновлюються, можна ставити більше і якщо дати їм можливість по Net Metering, наприклад, для таких об'єктів як школи віддавати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юліана, давайте я уточню відразу, ми цей закон вже прийняли, 9011 його номер, ми його прийняли, коли, Андрій Вікторович? В п'ятницю минулого тижня. І там, правда, не по Net Metering, а по Net Billing, але це, може, і краще. Вони зможуть віддавати в мережу і отримувати за це гроші. Тому якщо в когось виникають якісь надлишки, раніше ці надлишки, просто мали бути якісь відсікачі, які не випускали ці надлишки в мережу, зараз надлишки в мережу можна продати і отримати за це гроші. Тобто навіть якщо в тебе власного споживання не вистачає, все одно по дуже спрощеній процедурі школа або лікарня може продати і отримати якісь кошти. Бо, дійсно, можна ставити навіть більше ніж є споживання в якісь години і це нормально все буде працювати.

Якщо можна, я попросив би лаконічно десь трошки, щоб ви підійшли вже до завершення.

ОНИЩУК Ю. Да. Дякую.

Тому це був наш третій об'єкт і я хочу зазначити, що у нас також є частина навчання для дітей, ми навчаємо в тих об'єктах де ми будуємо, ми проводимо навчальний курс щодо "зеленої" енергетики та сталого розвитку, як частина нашого проекту. І я би хотіла зазначити, що робота фонду і взагалі робота всіх громадських організацій під час війни показала свою високу ефективність саме в таких проектах, це не тільки наш фонд, який робить таку роботу, і Екоклуб, і Екодія, і так далі. І в Лондоні на конференції саме Урсула фон дер Ляєн відзначила роботу і зазначила важливість роботи громадських організацій у відновленні України, і саме у можливості і ефективності створення таких проектів щодо енергетичної децентралізації. І саме школа Ірпінь № 17 була прямо зазначена президенткою Єврокомісії буквально пару тижнів назад.

Я думаю, що це та робота, яку ми проводимо. Я вам про все розказала. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибі вам. Дуже круто все виглядає і все звучить. І Урсула фон дер Ляєн те, що вона згадала, теж дуже круто. Так що сподіваємося, що ви якомога швидше дійдете до своєї цілі 50 лікарень, з яких хоча б 20 щоб було в Одеській області, але це вже залежно від потреб громад і від ваших можливостей.

ГРИГОР'ЄВ Д.І. Андрію Михайловичу, дозвольте пропозицію до Юлії?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

ГРИГОР'ЄВ Д.І. Юліє, я розумію, що мрія кожної енергосистеми – це рівний графік вироблення та споживання електроенергії. Але з розумінням того, що ви робите, я би запропонував вам подивитися на автоматичний перехід споживання електроенергії від сторедж у часи максимуму енергосистеми.

По-перше, це дозволить підвищити привабливість ваших інвестиційних проектів, тому що електроенергія, яку споживають, ну, наприклад, лікарні у часи максимуму енергосистеми, вона найдорожча. В змозі буде лікарня економити, електроенергія буде споживатися не від системи, і система буде працювати з врахуванням того, що зменшене навантаження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, тобто в загальному енергосистемі стане легше, коли не буде таких яскраво виражених вечірніх...

ГРИГОР'ЄВ Д.І. Я почув, що заборона на використання сторедж будь-коли. Потрібно подивитись, якщо це привабливо, то максимум енергосистеми, нехай використовують сторедж, це дешевше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це подумати, подумати. Подумайте над цим.

Зараз хочу передати слово для презентації виконавчому директору Екоклубу Андрію Мартинюку. Прохання по можливості також лаконічно, щоб зрозуміли, які є проекти, що вже реалізовано, що може реалізуватися і що може бути втілено, власне, безпосередньо на практиці.

МАРТИНЮК А. Добрий день! Дякую за запрошення, за честь бути тут із доповіддю короткою. Дякую за презентацію.

Мене звать Андрій Мартинюк, керівник громадської організації "Екоклуб". Ми знаходимося в Рівному весь час уже більше 20 років, але працюємо по всій Україні. Прошу наступний слайд, будь ласка.

Так, дійсно, ми просуваємо такі енергоефективність та відновлення джерел енергії більше 20 років в громадах і особливо після початку реформи децентралізації. Наступний слайд, будь ласка.

І що конкретно з початку війни ми робимо разом громадами. Ми виявили ще до війни, що часто в громадах відсутнє комплексне розуміння і що, власне, можуть давати різні енергетичні проекти, і тому ми готуємо

техніко-економічні обґрунтування з обстеженнями об'єктів. І виявляється подекуди, про що я скажу пізніше, що цього достатньо для того, щоб зрушити питання з мертвої точки. Тобто коли у нас є якісно підготовлені документи на основі обстежень об'єктів і інфраструктури міської, тоді в громадах значно краще і якісніше рішення приймаються.

Також ми як і пані Юліана допомагаємо громадам залучати кошти на такі проекти, і супроводжуємо об'єкти від самого початку до розробки проектно-кошторисної документації, спорудження, введення в експлуатацію і так далі. Тобто ми не є інжинірингова фірма, але ми залучаємо підрядників і загалом здійснюємо супровід. Наступний слайд, будь ласка.

На даний момент тут зображено на картах партнерські громади, з якими ми уже ведемо ті або інші проекти, проте ми в стосунках з громадами, з десятками насправді, які там на різній стадії підготовки. Ми отримали більше 300 звернень з усіх областей України з приводу допомоги впровадження таких проектів в розробці. Наступний слайд, будь ласка.

Я про перший досвід наш... Тут у мене буде три слайди про проекти, які ми уже реалізували. І перший ми реалізували ще в 20-му році, тобто до повномасштабного вторгнення зовсім недалеко від Одеської області – це в місті Вознесенськ Миколаївської області. І це було встановлення СЕС 50 кіловат для живлення місцевого водоканалу. І, власне, це виведені показники на слайді ті, що не розрахункові, а вже виміряні. ...*(Не чути)* можливо коштів, вартості електрики за 20 років експлуатації. Хоча там врахована і корозія панелей і кошти на обслуговування і все рівно виходить дуже конкурентна ціна, особливо з реальною ціною електрики від дизель-генераторів. Хоча, звісно, тут потрібно початково великі капіталовкладення, проте, вони вкрай добре окупаються.

І тут я окремо хочу зупинитися, ми зараз проводимо набагато більшу роботу з водоканалами, оскільки розглядаємо це, як дуже перспективний напрямок. Попередній аналіз показав, що більшість водоканалів мають резервуари чистої води, які можуть виконувати функції накопичення енергії

в той час, коли генерація дешевої електрики наявна. І, ймовірно, це може зробити великий внесок в підвищення надійності водопостачання, особливо під час російських атак.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Взагалі дуже підтримується, тому що існує проблема з тарифами водоканалів, щоб вони сплачували за електроенергію і це є певна складність. І всі ми чули, мабуть, на вихідних? Тому якщо у водоканалів буде власна генерація і вони зможуть економити і їм потрібно буде менше купувати електроенергії з мережі, то це велика користь може бути для водоканалів, тут я з вами згоден.

МАРТИНЮК А. Ну і власне Вознесенськ, експлуатуючи цю СЕС з 2020 року, прямо під час війни прийняв рішення інвестувати коштів більше в СЕС для того, щоб зменшити залежність від живлення з мережі, для водопостачання міста. І виглядає, ще повторюсь, як дуже-дуже і економічно і енергетично, перспективним.

Наступний слайд, будь ласка. Це наша перша лікарня під час війни введена в експлуатацію, в грудні. Теж реальні показники, там дійсно дуже ідеальні умови для монтажу, через хороший стан даху, малу кількість додаткового обладнання потрібно і так далі.

Власне, мер міста Звягель, це колишній Новоград-Волинський, відверто в своїх заявах говорить, що поки ми не почали експлуатувати і не побачили, що це реально працює, ми мали величезні сумніви, що ці об'єкти має сенс встановлювати.

Це дуже такий показовий для нас в тому числі приклад був, що навіть маленькі, як цей, пілотні проекти сприяють величезному поширенню всіх новітніх технологій і, власне, Звягель, як і Броди, на основі наших техніко-економічних обґрунтувань для водоканалів теж прийняли рішення на 100 відсотків власним коштом інвестувати в побудову сонячних електростанцій.

Зараз в них обох прийнято проектно-кошторисну документацію, незабаром приступлять до, власне, будівництва. Наступний слайд, будь ласка.

Це те, що зараз прямо будується, в нас зараз будується чотири сонячних електростанції. В даному випадку це місто Дубно, там наполовину фінансується з міського бюджету і наполовину з фонду, з цього, перепошую, з посольства Німеччини. Теж там більш-менш реальні, не більш-менш, а реальні показники, ми чесно рахуємо всі витрати. Наступний слайд, будь ласка.

Тут огляд того, звідки ми фінансували наявні проекти. У нас в перший рік війни набагато більше вдавалось залучати кошти так званим краундфандингом з усього світу, зараз схоже, це джерело вичерпано. Проте в нас зараз є контракт з Оксфам, який дуже активно працює в Україні. Це гуманітарна організація, в них, власне, гуманітарні мотиви посилювати надійність водопостачання міст, тому що вони бачать тут гуманітарну величезну проблему. Всі кошти, які тут є, ми реально використовуємо. Наступний слайд, будь ласка.

Значить, в нас є підтвержене фінансування до кінця року на 10 сонячних електростанцій. Тут показники про міста Броди і Звягель для водоканалів, які... рішення вже теж були прийняті, вони будуються власним коштом, ми тільки надаємо супровід і допомагаємо підготувати документацію.

Також, про що я вже казав, готуємо 20 ТЕО для водоканалів по всій Україні на основі конкурсного відбору. На конкурсі відібрали ці 20 водоканалів і маємо надію на кінець року вийти з якимись конкретними більш пропозиціями. Проте з попереднього аналізу поданих заявок, підкреслюю це, майже всі водоканали мають значні ресурси для накопичення від води в резервуарах, під час наявної генерації від сонця або інших відновлювальних джерел енергії, що теж, мені здається, досить позитивно вплине на балансування енергетичної системи.

По Одесі, ми вивчали лікарню в Білгород-Дністровському. І, на жаль, були змушені, на даний час відкласти цей проект, власне через, ми проводили обстеження і там дах не дозволяє розмістити сонячні електростанції. І мені здається – це одна з найбільш поширених проблем, які є, принаймні в лікарнях. Тому що ми вивчили, безпосередньо оглядали вже десятки лікарень і це дуже і дуже поширена проблема.

І можна не чекати, поки там з'являться якісь потенційні кошти, а вже зараз займатися оглядом і ремонтом і обстеженням дахів, на предмет можливості розміщення сонячної генерації на них. Тому що дахи потрібно ремонтувати в будь-якому випадку, вони не мають в аварійному стані перебувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А скажіть, будь ласка, а можна ж, якщо є якась вільна земля біля лікарні, то можна і на землі встановлювати цю сонячну СЕС?

МАРТИНЮК А. Так, безумовно, але практика, принаймні наша практика показує, що це набагато більш, правда про водоканали, в них, як правило, біля, чи то біля водозаборів, чи біля свердловин, як правило є санітарно-захисні зони, де завжди можна розміщувати сонячні електростанції, тим більше, що це дуже близько до, власне, споживача і там немає, як правило, дерев.

В лікарнях – це радше винятки, ніж правило, що в лікарнях є майданчики, які не закинуті і на землі, для розміщення сонячних електростанцій. Тому що лікарні переважно прямо в населених пунктах і там складно знайти в достатній кількості земель для цього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Тобто якщо замість лікарні в Білгород-Дністровський, вам до кінця цього тижня дадуть іншу лікарню з дахом, то

все буде нормально і ви на даху зможете встановити? Я зразу до конкретики просто переходжу, щоб ми результативно тут попрацювали.

МАРТИНЮК А. Я можу пообіцяти, що ми дуже прицільно розглянемо цю заявку і у нас не те щоб там стоїть черга з донорів, які думають куди гроші дати. Радше ситуація навпаки, як я вже казав, от тут написано, що у нас реально більше 300 заявок від громад про допомогу на цей момент.

Наступний слайд, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую вам за презентацію. Хотіли додати ще?

МАРТИНЮК А. Я ще хотів *(Не чути)*

Кілька рекомендацій. Дуже швидко я скажу. Можна ще наступний слайд, будь ласка.

Нам потрібно зараз створювати стимулюючі умови. Саме просте, про щ ми вже проводили переговори з Держенергоефективності, це те, що зробити типовий пакет документації для органів місцевого самоврядування, тому що ми щоразу на кожному об'єкті змушені відповідати на величезну кількість питань, які зводяться до того, чи ми нічого не порушуємо і чи нас не прийде хтось і не оштрафує.

Тобто якщо буде розміщено на якомусь державному сайті цей пакет документації, де можна просто замінити потужності назви, ще якісь інші деталі, але там будуть прямі відсилки до норм регуляторної бази щодо можливості і так далше, це різко спростить такі паперові бар'єри, які існують для цього, насправді заважають для розгортання такої генерації.

Дуже потрібно вкладати ресурси в підвищення обізнаності і фаховості працівників органів місцевого самоврядування. І у нас зараз є доступні кредити для таких речей від Європейського інвестиційного банку на 300 мільйонів євро, які не користуються великим попитом, тому що ці кредити

Верховна Рада євро. І дійсно, Європейська комісія і інші органи дивляться, як це перестрахувати. І власне, це зупиняє органи місцевого самоврядування від залучення таких кредитів, тому що ніхто не знає, який буде курс євро.

І останнє, що я хочу сказати. Дуже потрібно забезпечити якісний технічний нагляд за подібного роду будівництвами. Не завжди він наявний.

Наступний слайд, будь ласка, з моїми контактами. Буду радий за звернення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Спасибі за таку ґрунтовну консультацію.

Треба дійсно проекти розвивати. Мабуть, треба ще мікрофон комусь виключити. Так краще. І я думаю, що це, власне, той тренд, який вже набуває розвитку. І я думаю, що саме такі проекти – це ті проекти, на які не просто виділяються кошти нашими європейськими партнерами, а це ті проекти, які подобаються нашим європейським партнерам і значно з більшим бажанням виділяється саме на такі проекти фінансування. Я думаю, що у нас буде ще нове додаткове фінансування від наших європейських партнерів саме на такі схожі проекти, тому дійсно треба готуватись до їх реалізації і потрібно реалізовувати і впроваджувати такі проекти.

Давайте ще... ми поговорили про сонце.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Два слова можна?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Юрійович, прошу. Олексій Юрійович Кучеренко.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Дякую.

Я спробую швидко. Дійсно, дуже актуальна доповідь остання. І вчоргове ми переконуємося в очевидному факті, що потенціал для проектів з енергозбереження та енергоефективності у нас величезний в усіх сферах. В цьому немає жодних сумнівів. Але, на жаль, давайте констатувати... Це

чудові проекти, але, на жаль, вони продовжують лишатися пілотними. Я нікого зараз не хочу зайвий раз критикувати, 15 років ми вже в пілотних цих проектах. І тому з повагою до технічних рішень у мене немає сумнівів, що технарі знають, що робити, фахівці. Треба констатувати, що немає системи стимулювання і покарання, розумієте. Ніхто іншого нічого не придумав, ніж політика кнута і пряника. Є потенціал в бюджетній сфері, значить їх треба заганяти бюджетників, щоб стимулювати, розумієте, щоб кожного року планові завдання на скорочення електро, енерго споживання по кожному в бюджетній установі. Теж саме стосується і водоканалів. Тут колега багато... Прем'єр заявив, що до кінця війни не буде ніякого підвищення тарифу на воду. Це таке політичне рішення назвемо. І він запропонував органам місцевого самоврядування, якщо в них там різниця вилазить, то щоб вони фінансували за рахунок місцевих бюджетів, і навіть назвав суму – 150 мільярдів гривень, які немовби опинилися в цих місцевих бюджетах.

Я до чого веду. Це, безумовно, завдання регулятора в першу чергу національної комісії, міністерства профільного, сьогодні Кубраков буде проводити нараду по тарифах і я буду брати участь. Політика стимулювання жорсткого, заганяти в нормативи і примушувати і фінансово, і організаційно, і адміністративно, займатися цими, організацією цих проектів. Інакше воно розтягнеться по часу так, що ми просто кінця не побачимо в цьому плані.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Дякую.

Ми тут про сонце вже поговорили, давайте ще коротенько про вітер, вітропотенціал теж де-де, а от в Одеській області він є.

Чи є тут з нами Лоїк Лерміньо представник енергетичної компанії "Guris", чи компанії "Овід Вінд", коротше Овідіопольська ВЕС, отак от скажемо.

ЛЕРМІНЬО ЛОІК. Добрий день! Ветропотенціал в Одеській області єсть, ми вважаємо, що це навіть одна з областей, яка більш цікава зараз, тому що треба подивитися, що вся берегова частина України, ну зараз залишилася просто тільки Одеська область, яка може забезпечити додаткові потужності по вітру. Ми в тому числі розглядаємо не тільки саму площадку "Овід Вінд", яка, там уже встановлена, уже 4 роки тому 32 мегават, у нас там єсть в плані розширення ще 66 мегават.

Весь питання зараз заключається в можливості фінансування, дуже цікаві новини по приводу можливості покриття ...*(Нерозбірливо)*, по приводу політичних і військових ризиків в Україні. Тому що зараз інвестувати, тим більш, зараз в Одеській області як-то не просте рішення. Але якщо буде, як очікується зараз, розширюватися саме можливість страхівки і політичних і військових ризиків для Одеської області – це проєкт, який для нас дуже важливий.

К цьому ще і розглядаємо і інші площадки в Одеській області. У нас ще проєкт в Карпатах. І для нас було дуже важливо теж питання перехід повністю к ринковим механізмам. Тому що, я ще пам'ятаю, в 12 році ми з вами зустрілися, тоді було питання по приводу фінансуванні "зеленого" тарифа і так далі, і ви нам дали зрозуміти, що це буде складно і тому ми з цього прийняли рішення не йти по сонцю і подождати по вітру.

Зараз ми бачимо, що ринкові механізми єсть, що ринкова ціна нарешті-то вирівнюється з тим, що ми можемо виходити на ринок. І дуже важливо для нас було теж питання про те, що мати, скажемо так, що різні ринки, існують в диву, внутрішні на один день вперед і так далі. Не було ніяких іскажень, тому що раніше були... Ми дуже, крім того, ...*(Нерозбірливо)* ... по приводу прийняття законопроектів про РЕМІТ, який може видалити декілька з цих моментів. І ...*(Нерозбірливо)*... фактів, що умови оплати були різні на різних ринках. Зараз питання по приводу КЕП, тому що або вони однакові для всіх, або інакше там знову ж

какие-то искажения. То есть мы для нас только что будет видно, что полностью будут рыночные условия, с учетом получения страховки от военных рисков. Мы очень заинтересованы двигаться вперед.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Дякую вам. Дякую.

І по цьому ж першому питанню, нам було б логічно ще для нашого обговорення когось, не знаю, з керівників, чи з головних лікарів, чи, можливо, там технічні керівники лікарень, якщо до нас є хтось приєднаний, чи готові лікарні приймати, імплементувати такі проекти? Які у них можуть бути труднощі, чи потрібно їм якась допомога? Ми ніби зробили достатньо суттєве спрощення і це досить простий механізм, бачимо, вже багато де є реалізовано. Але для тих хто робить це вперше, можливо, це певно новий досвід і потрібні якісь консультації, поради чи від нас, чи від тих, хто вже такі проекти реалізовував. Чи хтось від нас приєднається, бо це центральна міська лікарня Рені або Одеська обласна дитяча клінічна лікарня, або Донецька обласна лікарня, або санаторій "Чкалова" МОЗ України.

Хтось у нас є по відеозв'язку?

ШЕРЕМЕТ І.Г. Одеська обласна дитяча.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А тут ви навіть є. О, супер! Тоді вам слово.

ШЕРЕМЕТ І.Г. Доброго дня, шановні учасники наради! Дитяча обласна лікарня має три корпуси лікувальних і два корпуси мають територію площі криш (дахів) 1.700 квадратних метрів. Дахи плоскі ми відправляли цю заявку і ми дуже сподіваємося, тому що добове споживання електроенергії дитячої лікарні майже 5 МВт за добу. 5 тисяч, критично до 6 тисяч. Да, ми забезпечені непогано генераторами, дизель-генераторами у нас своя котельня на 7,5 МВт кислородка, пральня, є насосна і так далі. І дуже великий обсяг. Вона єдина в області, приймає великий обсяг, і дітей, і пацієнтів. Тому ми

дуже розраховуємо, що цей проект може статися в дитячі обласній лікарні і хотілося б дійсно, щоб виїхав фахівець для обстеження. Наскільки я уявляю як технічний зам, що цей проект може створитися на території Одеської дитячої лікарні, щоб приїхав фахівець для обслідування і заключення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Тобто я розумію, що у вас десь 150-200 кіловат в годину потужність. То, якщо сумарно 5 тисяч...

ШЕРЕМЕТ І.Г. Так-так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. То десь 150-200 кіловат. Тобто умовно кажучи, 100-кіловатна станція для вас повністю підходить і буде використовуватися на власні потреби. Я про технічного спеціаліста почув, я би ще вам порекомендував, в Рені зараз проект реалізовується, там вже зроблений технічний проект. Можливо, є сенс, щоб хтось у вашу лікарню поїхав туди, домовились про зустріч і там просто подивилися, як воно там робиться, тоді вже буде простіше, тому що там проект вже рухається швидше і там приватні кошти більше, і він там буде зроблений, якщо не в цьому місяці, то в наступному він вже буде пущений в експлуатацію, то можна буде подивитися вживу як воно все там працює. Але я вас розумію, що для тих, хто такі проекти раніше не робив, то потрібен спеціаліст, який зможе провести обстеження і дати якісь технічні консультації.

Це ви – Ігор Георгійович Шеремет?

ШЕРЕМЕТ І.Г. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Да, прошу.

ТРУХАНОВ Г.Л. Дякую.

Від міста, ми завершили будівництво сонячної електростанції на даху б-ї дитячої поліклініки. Якщо буде можливість, я запрошую, щоб подивитися, цей проект вже реалізований. Вчора я подивився на ефективність роботи цієї станції, вона дійсно ефективна, це ви бачите вже вона... вже працює. Майже вдвічі зменшилося наше споживання електроенергії і це вже проект реалізований. Якщо треба допомога нашим колегам – ми можемо також вже показати що є в Одесі.

І також я хотів би звернути увагу, ми сьогодні кажемо про медзаклади, про наші заклади охорони здоров'я. Але ми, коли був блекаут, що ми побачили? Я хотів би сказати як із досвіду, блекаут... в нас мільйонне місто, як ви знаєте, і став, весь транспорт став просто, коли не працювали світлофори. Тому зараз ми закупаємо пристрої для автономної роботи світлофорів і думаю, якщо ми готуємося к чомусь такому, щоб, ну, всі, хто нас почує, мали це на увазі, тому що це дуже важливо, коли поліцейського, який регулює рух на вулиці, його люди не бачили, він... не справлявся він з цим завданням і тому транспорт став, це і карети швидкої допомоги не могли потрапити, і інші. Тому ми з цього зробили висновки і в нашій концепції енергетичної безпеки міста це врахували.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Дякую.

Тоді по цьому питанню ніби є більш-менш ясність що роботи, куди рухатися, де можна взяти досвід, де можна взяти ідеї для нових проектів.

Тому спасибі всім за презентації, за надану інформацію і сподіваюся, що вже бажано чи цього літа або цієї осені у нас будуть гарні новини про встановлення нових таких сонячних електростанцій в Одесі в лікарнях, поліклініках, можливо і на інших об'єктах, той же самий водоканал – це також дуже важливий об'єкт, куди очевидно підходить сонячна електростанція і власна генерація. Тому всім дякую.

Переходимо до другого питання порядку денного. Те, Вікторія Олександрівна, про що ви почали згадувати. Я тут попрошу, щоб у нас відключили трансляцію, ютуб-трансляцію і я попрошу...

(Далі аудіозапис відсутній)